

Svitavy '79

VII. ročník národní přehlídky ruských a sovětských divadelních her se blíží ke svému závěru. Naposledy se otevře jeviště Lidového divadla, naposledy se na 2 hodiny zaposloucháme do textu a zapomeneme na své každodenní problémy, součástí závěrečného představení je rovněž udělení cen, a potom už přehlídka bude patřit minulosti.

I když na závěrečné hodnocení zatím nebyl ještě čas, přece se nad některými skutečnostmi musíme zamyslet. Zamyslet především nad tím, co nám letošní přehlídka přinesla. A hned si musíme odpovědět, že hodně. Měli jsme možnost vidět 8 soutěžních představení, z nichž každé bylo neopakovatelné a jedinečné. Viděli jsme vedle klasických her i současná díla, ve kterých se řeší problémy, blízké i nám. Odborná stanoviska poroty soubory znají, diváci hodnotili jednotlivá představení kladně, odcházeli z divadla spokojeni, a vzhledem k tomu, že divák je hlavní hodnotitel, byla přehlídka úspěšná.

Zahájili jsme letos novou formu, všechna představení se odehrála v jednom celku, v 9 dnech a navázala tak na další fes-

Národní přehlídka ruských a sovětských divadelních her

Zpravodaj č. 3

9. listopadu 1979

ZÁVĚREČNÉ ZAMYŠLENÍ

tivaly a přehlídky, jako je Jiráskův Hronov či Divadelní máj v Krnově a další. Pro pořadatele a organizátory to bylo velké zatížení, ale domníváme se, že tato forma bude úspěšná i v dalších ročnících.

Nedílnou součástí přehlídky byly rovněž volné tribuny, na kterých hovořili členové souborů s porotou o představeních i o svých dalších plánech, i o amatérském divadle vůbec. Byla to prospěšná dopoled-

ne a budou jistě realizována i v dalších ročnících. Volné tribuny „jsou dílnou zkušeností“, soubory se zde učí, přijíždějí nasbírat zkušenosti, a to je právě to, co každý amatérský soubor ke své práci nutně potřebuje. Kolektivy hodnotily práci poroty velmi kladně, pro některé to bylo úplně první rozebrání hry, se všemi problémy a nedostatky.

Svitavská přehlídka, to nejsou jenom už uvedené akce, ale jsou to rovněž

patronátní závody, jednotná zemědělská družstva, společenské organizace Národní fronty a další instituce, které společně s žáky základních i středních škol vytvářely tu správnou divadelní atmosféru, která k ovzduší přehlídky nerozlučně patří. Obecenstvo na našem okrese je vyspělé, dokáže správně reagovat na všechno dění na jevišti, což vytvářelo pro soubory prostředí, které je právě na přehlídkách neopakovatelné a jedinečné.

Stalo se už tradicí, a to

(Pokračování na str. 2)

SE SVITAVSKYMI OCHOTNIKY O PŘEHLÍDCE

OPĚT MEZI SVÝMI

Na letošním sedmém ročníku přehlídky ruských a sovětských divadelních her vítáme opět jako jeden ze soutěžících souborů i ochotníky ze Svitav. V pondělí k velké spokojenosti publika předvedli hru B. Lavreněva Jedenačtyřicátý. Od r. 1972, kdy zvítězili v tehdy ještě pouze festivalu, na divadelní přehlídce vystupovali jen jako nesoutěžící hosté. Po šesti letech mají tedy znovu příležitost ucházet se o některou z trofejí přehlídky. O pocitech před vystoupením jsme besedovali s několika členy souboru:

František Hanauska: Na nápadu a jeho realizaci, že bychom se měli zúčastnit svitavské přehlídky, má zásluhu prof. Stanislav Bělík, člen divadla Vítězného února v Hradci Králové. S dovořením nám velmi pomohl režisér Zdeněk Pošíval, který se obětavě ujal dramaturgie právě s ohledem na účast na přehlídce. Podařilo se nám hru zvládnout tak, že jsme se s ní do Svitav 79 probojovali.

Karel Hovorka: Jsme tomu rádi a uděláme vše pro to, abychom dlouholeté tradice našeho souboru a vůbec divadelnictví v našem okrese dobře reprezentovali.

Hana Oujezdská: Mám z toho velkou radost, že můžeme našemu domácímu publiku znovu ukázat, že jsme nepolevili v našem nadšení pro dobré divadlo.

Jiří Oujezdský: Domácí publikum je nevýhoda a zároveň výhoda. Je to jistě velká zodpovědnost, nezklamat očekávání. Na druhé straně nelze počítat se shovívavostí, vždyť porota je nestranná a i publikum nás do jisté míry nezná — pocházejí z různých míst okresu.

Karel Hovorka: Je to moje první velká role (hraji poručíka) a cítím tak trochu obavy, zda to zvládnu. Jsem rád, že jsem dostal k této práci důvěru a dám jí všechny svoje síly. Hra Jedenačtyřicátý má

silný myšlenkový náboj, má neobvyklé vyústění. Pro herce je nesmírně náročné ztvárnit hluboký myšlenkový vývoj postavy. Ale na druhé straně je to velká herecká škola, moc se při tom naučí. Navíc tím, že se hraje na „japonském koberci“, mezi diváky, není možné opravdu nic ošidit.

Výsledek vystoupení svitavských ochotníků na scéně v okresním kulturním středisku je už znám a nedá se na něm nic změnit. Ať už bude konečný verdikt poroty jakýkoliv, jedno je jisté: svitavská přehlídka sice skončí, ale opravdová láska k divadlu zůstává.

Ceny pro nejlepší

Letos se mají soubory opravdu na co těšit, neboť jsou pro ty nejlepší kolektivy i jednotlivce připraveny opravdu hodnotné ceny. Vystaveny byly po celou dobu přehlídky a našim čtenářům připomínáme, že vítězná inscenace obdrží Putovní pohár A. P. Čechova, věnovaný ČÚV SČSP.

Další ocenění potom mohou získat: Cenu ÚV odborového svazu pracovníků kultury, umění a společenských organizací, Cenu České mírové rady, Cenu VČKNV, Cenu KV SČSP Hradec Králové, Cenu KKS Hradec Králové, Cenu KV SSM Hradec Králové, Cenu ONV Svitavy, Cenu OV NF Svitavy, Cenu MěstNV Svitavy, Cenu MěV NF Svitavy a bude udělena rovněž Cena diváka, kterou věnuje JKP ROH Svitavy.

Kdo však bude tím šťastným, na to si musíme počkat do soboty večer, na závěrečné slovo ústřední poroty.

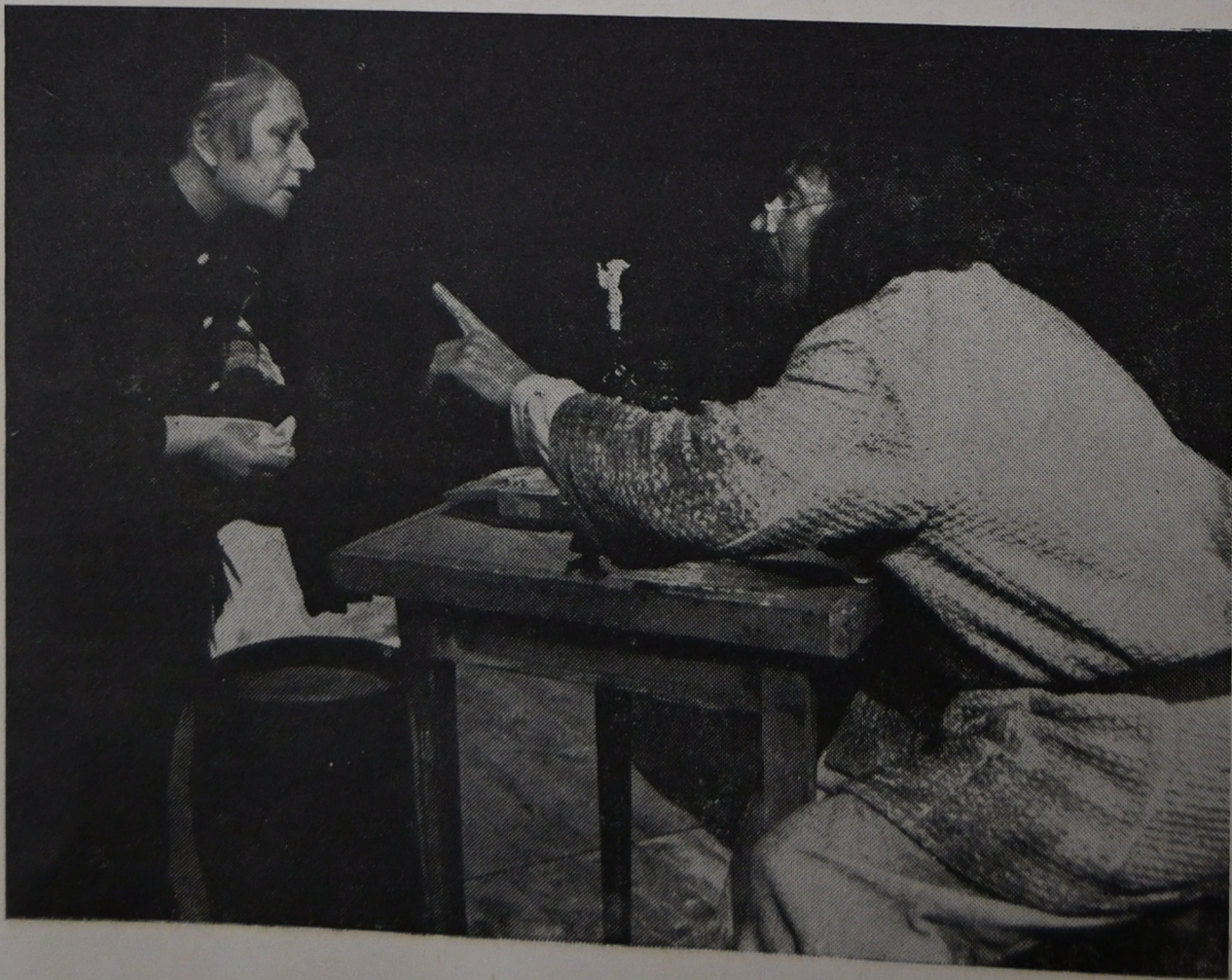
(Dokončení ze str. 1)

při závěru VII. ročníku už můžeme konstatovat, že jedno představení je věnováno bezpříspěvkovým dárům krve okresu Svitavy. Řídící výbor společně s OV ČSČK se snaží alespoň tímto malým darem poděkovat za to, co naši spoluobčané dávají nejceněnějšího, svou krev. Výběr je složitější ještě v tom, že toto obecenství je různorodé a každý by měl z divadla odcházet spokojený a bohatší o krásné umělecké zážitky. Můžeme konstatovat, že se to vždy podařilo, a ke zdaru přispěli svým vystoupením i Trutnovští se svou Ninou.

Priznačné bylo rovněž to, že i letos se v repertoáru objevilo dílo A. P. Čechova, vždyť nejvyšším oceněním je právě Putovní pohár A. P. Čechova, a symbolické v tom, že Dramatizovanými povídkami byly ve Svitavách zahájeny oslavy 62. výročí Října a Měsíce československo-sovětského přátelství.

Můžeme se zmínit i o dalších akcích, ať už to byl krajský seminář o současné sovětské a angažované tvorbě a scénografii nebo otevření výstavy o Sovětské Arménii, nazvané „Země, po které jsem šel“, týden doplněný ještě sovětskými filmy, a můžeme jen říci, že to bylo plodných a bohatých 9 dní, které byly vyvrcholením Celostátního festivalu zájmové umělecké činnosti nejen na okrese Svitavy, ale v celém Východočeském kraji.

Národní přehlídka 1979 končí, ať žije přehlídka 1980!

Na svitavské přehlídce nesmí chybět A. P. Čechov, vždyť s jeho jménem je spojeno ocenění pro nejlepší soubor. Kolektivem, který má tohoto klasika na svém repertoáru, jsou letos ochotníci z Kroměříže, kterým připadla rovněž čest zahájit ve Svitavách oslavy výročí Velkého Října a Měsíce československo-sovětského přátelství. Patří k vyspělým kolektivům a dokázali to rovněž v úterý večer, kdy předvedli hodnotné představení, které uspokojilo i ty nejnáročnější.

Dvě otázky porotě

Přímo uprostřed pozorného hodnocení jednoho ze souborů jsme požádali předsedu ústřední poroty, dr. Jana Císaře, doc. AMU v Praze, o odpověď na dvě naše otázky.

● S jakým krédem porota přistupovala k přípravě na letošní přehlídku ve Svitavách?

J. Císař: Svitavská přehlídka je jedním z významných kulturně politických počinů ve struktuře našeho kulturního života, neboť se programově orientuje

na sovětskou a ruskou dramatickou tvorbu. Je to velká příležitost k tomu, abychom si ověřili, jak se naše amatérské divadlo vyrovnává se závažným politickým úkolem – prezentovat divákovi pokrokovou sovětskou dramaturgii.

● Jak jste spokojen s dosavadním průběhem přehlídky?

J. Císař: Porota se shoduje v tom, že dosavadní průběh přehlídky je velmi podnětný a zajímavý. Viděli jsme hry, které jsou svým obsahem i formami ztvárnění neobyčejně cenným poznáním pro diváka i pro odborníky.

● Děkujeme za rozhovor.

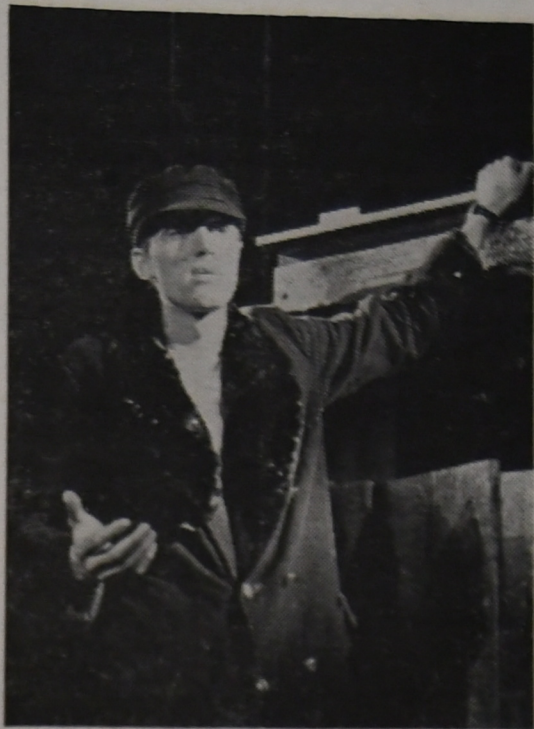
Je se čemu učit

Hostem svitavské přehlídky je také odborná pracovnice krajského kulturního střediska v Hradci Králové a tajemnice ústřední poroty, soudružka Blanka Futerová. Ve Svitavách ji vítáme poprvé, a proto jsme se zeptali na její dojmy z přehlídky. Řekla nám:

Na svitavské přehlídce se mi líbí to, že jde hodně do problémů, a že se tyto problémy neřeší jen od kulatého stolu, ale otevřeně přímo mezi těmi,

kterých se týkají. Jen tak se dá leccos vyřešit. Z toho důvodu je pro mne pobyt ve Svitavách zajímavý, je se zde z čeho učit. Kladem je, že přehlídka byla uspořádána jako jednotýdenní a na diskusi o představeních zbývá dostatek času. Mluví se o nich beze spěchu, důkladně. Dosud zhlédnutá představení na mě zapůsobila silným dojmem. Přesvědčuji se, že mezi amatérskými divadelníky máme mnohé, kteří si téměř nezadají s profesionálními umělci. Například takový divadelní soubor z Prachatic, podle mého soudu, velmi pokročil ve své úrovni. Je vidět, že na své hře od Hronova hodně pra-

coval. Svitavská přehlídka je rozhodně obohacením divadelního života našeho kraje i celé vlasti.

Divadelníci z Prahy se představili ve středu 7. listopadu svitavskému obecnstvu hrou Vasilije Šukšina Charaktery. Bylo to představení živé a i když se hrálo netradičním způsobem, ukázalo, že hledání stále nových cest narušlučně k amatérskému divadelnictví patří.

NOVINKY SOVĚTSKÉ DRAMATIKY

Na národní přehlídce ve Svitavách se představuje řada souborů z celé republiky s inscenacemi her autorů různých národností Sovětského svazu. Zvláštní linií v sovětské dramaturgii se stává divadelní zpracování prozaické a básnické tvorby. Možná v tomto směru hovořit o specifickém jevu sovětského divadelnictví, protože forma zpracování původně nedivadelních látek do divadelního tvaru je již dosti rozšířena a oblíbená nejen u autorů, ale je vděčně přijímána i obecností.

Někteří ze sovětských dramatiků se inspirovali zajímavými příběhy populárních děl světové literatury, které ztvárňují pohledem současníka 70. let 20. století. Je tomu tak např. při zpracování quijotovského tematu ve Volodinově hře Dulcinea z Tobosy. Některé tyto příběhy vtiskují nezřídka podobu hudebního divadla a komediální charakter. Takovou je např. hra Grigorije Gorina na motivy de Costerova románu Thyl Ulenspiegel, která byla uvedena ve svitavském divadle na loňském festivalu.

V současné době tvoří důležitou složku sovětské dramaturgie dramatizace prózy. Toto prolnutí prózy s dramatem je způsobeno především tím, že divadelníci při hledání nových forem a nového divadelního jazyka nacházejí stále více inspirací v prozaických dílech. A nelze se divit, neboť mnohá prozaická díla sovětských spisovatelů v posledních letech svými vysokými uměleckými hodnotami lákají a některá přímo vybízejí k divadelnímu (i filmovému) zpracování.

K významným prozaikům posledních let patří např. Boris Vasiljev. Svitavské publikum jistě nezapomene na dramatizaci jeho díla „... a jitra jsou zde tichá“, se kterou zvítězil soubor z Rakovníka na 5. festivalu ruských a sovětských her.

Zcela programově se dramatizací současné prózy a poezie věnuje jedno z významných moskevských divadel – divadlo Na Tagance. Zde byla jevištně zpracována poezie Jesenina, Jevtušenka, Vozněsenského, uvedena hra o Ma-jakovském a Puškinovi. Jurij Ljubimov, umělecký ředitel divadla, napsal podle próz Fjodora Abramova hru „Dřevěná koně“. Hlavním tematem předlohy a dramatizace je mravní krása a bohatství ruských vesnických žen. Typy venkován vykresluje ve svých povídkách též Vasilij Šukšin. Dokonale odposlouchané lidové intonace, výraz bezprostřední slovní výpovědi, hutné dialogy, výmluvnost jednotlivých

detailů a scén dávají jeho povídkám neobyčejnou vyzrálost. V programu letošní přehlídky je zařazena kromě jeho hry Energičtí lidé též dramatizace jeho povídek, kterou autor A. Gončarov nazval Charaktery.

O oblíbenosti dramatizací sovětské prózy mezi amatérskými soubory svědčí i jejich zastoupení na svitavských festivalech. Kromě dramatizace Šukšinových povídek je to letos např. próza Borise Lavreněva „Jedeatřicátý“, jejíž dramatizaci uvádí na letošní přehlídce svitavský soubor. Kromě děl současných prozaiků jsou dramatizována i díla klasických spisovatelů. Např. Viktor Rozov zdramatizoval Gončarovův román Obyčejná historie, kterou v čele s u nás známým Viktorem Tabakovem hraje po několik sezón divadlo Sovremenik v Moskvě. Od stejného autora je i hra na motivy Dostojevského románu Bratři Karamazovi, uváděná pod názvem „Bratr Aljoša“. V repertoáru divadla Sovremenik je i hra Sergeje Michalkova, napsaná podle Saltykova-Ščedrina „Balalajkin a spol“.

Z ruské klasiky věnují profesionální, ale především amatérské soubory trvalou věrnost dílu A. P. Čechova. Toho důkazem jsou nejen úspěšné inscenace jeho her, uváděné v průběhu posledních třiceti let na vrcholné přehlídce Jiráskův Hronov (ve Svitavách hra Racek 1976 a 1978, Strýček Váňa 1978, jednoaktové hry – 1974, 1975, 1976), ale např. též dramatizace jeho povídek, se kterými se představil na letošním festivalu ve Svitavách soubor z Kroměříže.

Dramatizátoři vycházejí při zpracování textů především z podmínek toho divadla, pro které hru píší. Je proto na dalších inscenátorech, aby podobně jako při výběru jiných her vycházeli i při volbě dramatizací z podmínek, možností a potřeb nejen vlastního souboru, ale i současného diváka a z tohoto hlediska zvážili i kvalitu vybírané předlohy.

Svitavská přehlídka ruských a sovětských her dává příležitost seznámit se s některými novinkami sovětské dramatické tvorby nebo s nevšedními pozoruhodnými inscenacemi těch ruských a sovětských her, které měly v minulých letech příznivý ohlas u našich diváků a svým obsahem a novým zajímavým nastudováním dokazují svou životnost.

BŘETISLAV LELEK, PROM. SOCIOLOG,
ČLEN POROTY NÁRODNÍ PŘEHLÍDKY

Vasilij Šukšin byl na letošní přehlídce zastoupen hned dvakrát. Druhým titulem byli Energičtí lidé v nastudování Divadla pro 111 z Českých Budějovic. Tento mladý kolektiv právě letos vystupoval na svitavské přehlídce už potřetí.

Každé dopoledne se schází odborná porota se souborem, který vystupoval předchozí večer, aby posoudila úroveň představení, vyzdvihla klady inscenace i vytkla případné nedostatky. Každé takové sezení se vyznačuje otevřeností a pečlivostí, hodnotí se všechny složky inscenace a získané poznatky mají souborům posloužit k dalšímu zkvalitnění jejich práce. Zúčastnili jsme se mimo jiných i hodnocení divadelního souboru Svatoboj

ŠKOLA ZKUŠENOSTÍ

z Brna a pokusíme se vám přiblížit, jak takové odborné hodnocení vypadá.

V úvodu přivítal soubor předseda poroty, dr. Jan Císař a předal slovo jednotlivým porotcům.

Viktor Oktábec, pracovník ústavu pro kulturně výchovnou činnost Praha: Divadelní soubor Svatoboj patří k nej přednější u nás, jeho práce je prospěšná a svým způsobem ojedinelá. Uznávána je i jeho snaha přispět k obohacení dramaturgie amatérského divadelnictví. S tímto záměrem také přistoupil k nastudování hry M. Badžijeva Duel. Je to hra velmi obtížná. Má závažnou tematiku, a její uvedení patří k záslužným činům souboru. Původní nastudování, jaké jsme měli možnost vidět na jaře, však neudělalo dobrý dojem. Od té doby se však jejího přetvoření chopil režisér Václav Müller, kterému se podařilo v mnoha směrech inscenaci dotáhnout a zvýraznit. Z původního pojetí však ne zcela zmizelo ne zrovna šťastné lyrizování a sklon převádět konkrétní obsah do obecné polohy. Hře by prospělo více bezprostřednosti, naturalismu a realismu. V silách souboru je mnoho, má skutečné herecké talenty. V tomto představení však neměly příliš možnosti projevit se plně herecky a zůstávaly někdy u pouhé interpretace, byť zvládnuté, psaného textu. Hra postrádala dynamiku.

Zdeněk Pošíval, režisér, Praha: Cením si toho, že druhý režisér chtěl dát inscenaci jednoduší působení, a to se mu povedlo. Tady se projevila specifičnost a jistá výhoda amatérského divadla v tom, že soubor může na hře pracovat takřka neomezenou dobu. V rámci už těžko změnitelných postupů, které vytvořil se souborem předchozí režisér, se V. Müllerovi podařilo dát hře rytmičtější výstavbu.

Antonín Vorel, výtvarník, Brno: Podle mého názoru postrádala hra realističtější stavbu scény a původnější, bezprostřednější výpravu.

Břetislav Lelek, promovaný sociolog umění: Jevištní řeč souboru zvládl dobře. Ale někdy se mi zdál být dialog postav příliš rozdrobený tím, že se herci snažili o maximální přesnost přednesu. Příjemný byl herecký výkon Jiřího Brabce, který se správně nedal strhnout k nepřiměřenému patosu.

Jan Císař, doc. AMU v Praze, předseda poroty, shrnul: Problémem této inscenace vidím to, že bylo těžké dosadit do jistým způsobem obecných obsahových prvků konkrétní náplň tak, aby hra získala na životnosti. Oživit literární postavy bezprostředností skutečného života. Chtívám, jak byla zahrána postava Azíze. Vyjádřit dramatickosti divadelními prostředky ještě výrazněji bylo zřejmě v dané situaci nad síly souboru. Pozitivní je, že soubor necouvl před obtížností předlohy a před důležitým nezdarem a pokusil se udělat maximum.

Takto otevřeně a upřímně se na těchto tribunách o hrách hovoří, říká se slova lichotivá i kritická. O konečném udělení některé z cen rozhodne až závěrečné sezení poroty a každá předčasná kalkulace by nebyla namístě. Žádný z hostujících souborů se však na nepřítomnost diváků a organizátorů jistě nemůže stěžovat a ze Svitav si kromě hezkých vzpomínek odveze i náruč cenných zkušeností a poznání, které mu bude ku prospěchu v jeho příští práci. A to je koneckonců hlavním smyslem tohoto soutěžení amatérských divadelních souborů. Jeho konečným cílem je přispět k vyšší úrovni divadla, a to se daří.

Festival ruských a sovětských divadelních her

Zpravodaj č. 3 — Vydává řídicí výbor národní přehlídky. — Text zpravodaje připravili L. Kružíková a J. Strouhal. — Odpovědný redaktor L. Kružíková. — Náklad 600 kusů. — Svitavy dne 9. listopadu 1979. — Vytiskly VČT, n. p., Pardubice, provoz Svitavy. — Povolení VČKNV, odborem kultury, č. kult.—1156/79.